

Obsah

Úvodem k 2. dílu	5
STRUČNĚ K RENTGENOKEFALOMETRICKÉ METODICE	7
Z DALŠÍCH METOD	8
ZKOUMANÉ POZÚSTATKY ČESKÝCH KRÁLŮ	8
<i>(I. Přemyslovci, II. Lucemburkové, III. Ladislav Pohrobek, Jiří z Poděbrad, V. Habsburkové)</i>	
PODĚKOVÁNÍ	9
I. KRÁLOVSTÍ PŘEMYSLOVCI	11
ÚVODEM	13
KRÁLOVSTÍ PŘEMYSLOVCI	13
VÝZKUM POHRŮBŮ A POZÚSTATKŮ PANOVNÍKŮ Z RODU PŘEMYSLOVCŮ	
A ČLENŮ JEJICH RODIN	16
1. PŘEMYSLOVSKÁ KRYPTA NA VYŠEHRADE. OTÁZKA KRÁLE VRATISLAVA II.	18
1.1. K historii zkoumaných pozůstatků	18
1.2. Kosterní pozůstatky	20
1.2.1. Antropologické expertizy	20
1.2.2. Zachovalost pozůstatků	21
1.2.3. Pozůstatky „Vyšehrad 1“ připisované králi Vratislavovi II.	21
<i>(Lebka, Postkranální skelet, Pohlaví jedince, Dožitý věk, Popis lebky v normách, Metrika zbytků lebky, Postkranální skelet, Rozbor a porovnání lebky „Vyšehrad 1“, Sérologie AB0, Porovnání morfologické stavby lebky jedince „Vyšehrad 1“ se členy Břetislavovy rodiny, Stav zachování pozůstatků)</i>	
1.2.4. Pozůstatky „Vyšehrad 2“	25
1.2.5. Závěrem	25
2. POZÚSTATKY ČLENŮ KRÁLOVSKÉ RODINY PŘEMYSLOVCŮ	
Z KAPLE PANNY MARIE – SV. ANNY VE SVATOJIŘSKÉM KLÁŠTEŘE V PRAZE (ANEŽKA, KUNHUTA)	26
2.1. Hrob č. 110 – abatyše Anežka (†1228)	26
2.2. Hrob č. 111 – abatyše Kunhuta (†1321)	28
3. HROBY V KATEDRÁLE SV. VÍTA (PŘEMYSL OTAKAR I., PŘEMYSL OTAKAR II.)	30
3.1. Hrob Přemysla Otakara II.	30
3.2. Hrob Přemysla Otakara I.	34
4. KRÁLOVSKÉ POHRŮBY V KLÁŠTEŘE NA FRANTIŠKU	34
4.1. Hrob krále Václava I.	37
4.2. Hrob královny Kunhuty Štaufské	39
4.3. Pohřby sv. Anežky České, sestry krále Václava I.	42
<i>(Princezna a světice, Pohřby sv. Anežky České, Pozůstatky sv. Anežky České)</i>	
5. KRÁLOVSKÉ POHŘEBIŠTĚ NA ZBRASLAVI	49
PRŮZKUM KOSTERNÍCH POZÚSTATKŮ KRÁLŮ A ČLENŮ JEJICH RODIN	53
1. ZACHOVALOST A AUTENTICITA POZÚSTATKŮ	54
2. DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE A OVĚŘENÍ OSOBNÍCH DAT	56
1. Přemysl Otakar I., třetí český král	57
1.1.1. Zachovalost pozůstatků	57
1.1.2. Demografická data	58
<i>(Pohlaví, Dožitý věk)</i>	
1.1.3. Antropologicko-lékařský průzkum pozůstatků	58
1.1.3.1. Lebka	58
<i>(Metrika, Morfolgie lebky)</i>	
1.1.3.2. Chrup	62
<i>(Zachovalost a popis chrupu, Ortodontický nález, Skeletní rentgenocefalometrická analýza lebky)</i>	
1.1.3.3. Postkranální skelet	64
1.1.4. Sérologie AB0	65
1.1.5. Zdravotní stav	65
1.1.6. Závěrem	65
2. Abatyše z hrobu č. 110 (snad Anežka, dcera Vladislava II.)	66
2.1.1. Zachovalost pozůstatků	66
2.1.2. Demografická data	66
<i>(Pohlaví, Dožitý věk)</i>	
2.1.3. Antropologická charakteristika pozůstatků	67
2.1.3.1. Lebka	67
2.1.3.2. Chrup	67
<i>(Zachovalost chrupu, jeho úplnost a popis zubů)</i>	
2.1.3.3. Postkranální skelet	67
<i>(Morfoskopické znaky, Morfometrické znaky)</i>	

2.2.4. Autenticita pozůstatků abatyše z hrobu č. 110	70
3. Václav I., čtvrtý český král	71
3.1.1. Zachovalost pozůstatků	71
3.1.2. Demografická data	71
(Pohlaví jedince, Dožitý věk jedince)	
3.1.3. Antropologicko-lékařský průzkum pozůstatků	72
3.1.3.1. Lebka	72
(Metrická charakteristika, Popis lebky v normách)	
3.1.3.2. Chrup	74
(Zachovalost a popis jednotlivých zubů, Rozměry zubů, Stanovení zubního věku, Processus lemurinus)	
3.1.3.3. Postkraniální skelet	76
3.1.4. Sérologie	77
3.1.5. Zdravotní stav	77
3.1.6. Závěrem	78
4. Kunhuta Štaufská, manželka krále Václava I.	79
4.1.1. Zachovalost pozůstatků	79
4.1.2. Demografická data	79
4.1.3. Antropologicko-lékařský průzkum pozůstatků	80
4.1.3.1. Lebka	80
(Metrická charakteristika, Popis lebky)	
4.1.3.2. Postkraniální skelet	81
4.1.4. Sérologie AB0	82
4.1.5. Zdravotní stav	82
4.1.6. Závěrem	83
5. Sv. Anežka Česká (dcera Přemysla Otakara I.)	84
(Věrohodnost pozůstatků, Výpověď pozůstatku sv. Anežky České)	
6. Přemysl Otakar II., pátý český král	86
6.1.1. Zachovalost pozůstatků	86
6.1.2. Demografická data	88
(Pohlaví, Dožitý věk)	
6.1.3. Antropologická charakteristika	89
6.1.3.1. Lebka	89
(Metrika, Popis rekonstruované obličejové kostry)	
6.1.3.2. Chrup	91
(Zachovalost chrupu, Ortodontický nálezk)	
6.1.3.3. Sečná rána obličje	94
6.1.3.4. Postkraniální skelet	94
6.1.4. Sérologie	97
6.1.5. Zdravotní stav	97
6.1.6. Balzamace králova těla	97
6.1.7. Závěrem	98
7. Abatyše z hrobu č. 111 (snad Kunhuta, dcera Přemysla Otakara II.)	99
7.1.1. Zachovalost pozůstatků připisovaných „abatyši Mladě“	99
(Dnešní stav ostatků)	
7.1.2. Demografická data	99
7.1.3. Antropologická charakteristika	100
7.1.3.1. Lebka	100
(Metrická charakteristika, Popis lebky v normách)	
7.1.3.2. Chrup	101
(Zachovalost, postavení zubů a jejich abraze)	
7.1.3.3. Postkraniální skelet	101
7.1.4. K autentičnosti pozůstatků abatyše z hrobu č. 111	101
(Archeologická zjištění, Pokus o stanovení relativního stáří zkoumaného hrobu pomocí fluorových testů, Antropologický pohled)	
7.1.5. Závěrem	102
8. Václav II. („Zbraslav A“), šestý český král	104
8.1.1. Zachovalost lebky	104
8.1.2. Demografická data	104
8.1.3. Antropologická charakteristika	105
8.1.3.1. Lebka	105
(Metrika, Popis lebky)	
8.1.3.2. Chrup	107
(Úplnost chrupu a dochované zuby)	
8.1.3.3. Sérologie AB0	107
8.1.4. Králův zdravotní stav	107
(Život krále, Smrt a pohřeb krále, Nervové a duševní poruchy krále, Základní a smrtelné královo onemocnění)	
8.1.5. Závěrem	110
9. Eliška Přemyslovna („Zbraslav C“), manželka Jana Lucemburského	112
9.1.1. Zachovalost lebky	112
9.1.2. Demografická data	113
9.1.3. Antropologická charakteristika	113
9.1.3.1. Lebka	113
(Metrika, Popis lebky)	
9.1.3.2. Chrup	114
9.1.3.3. Podoba královniny	114
9.1.3.4. Sérologie	115

9.1.4. Smrt královny	115
9.1.5. Závěrem	115
10. „Zbraslav I“, snad Eliška (Alžběta) Lucemburská	117
10.1.1. Zachovalost pozůstatků	117
10.1.2. Demografická data	117
10.1.3. Antropologická charakteristika	117
10.1.3.1. Lebka	117
(Metrika, Popis lebky)	
10.1.3.2. Chrup	118
(Úplnost chrupu a zralost chrupu, Zubní oblouk, Poznámky k mandibule)	
10.1.3.3. Postkranální skelet	120
10.1.3.4. Sérologie ABO	121
10.1.4. Závěrem	121
11. Neznámý Přemyslovec („Zbraslav B + F + H“)	123
11.1.1. Zachovalost lebky „Zbraslav B“ a mandibuly „Zbraslav F“	123
11.1.2. Antropologická charakteristika	123
11.1.2.1. Demografická data	123
11.1.2.2. Morfologická charakteristika	123
(Metrika, popis lebky)	
11.1.2.3. Chrup	124
11.1.3. Postkranální skelet „Zbraslav H“	124
11.1.4. Závěrem	124
12. Pozůstatky z rozvrácených hrobů na Zbraslavi	126
(Popis pozůstatků, Závěrem, Pokus o identifikaci pozůstatků)	
Tělesné vlastnosti královských Přemyslovců	132
1. TĚLESNÉ VLASTNOSTI RODU	132
2. SÉROLOGICKÉ VLASTNOSTI ABO	132
3. O ZDRAVOTNÍM STAVU A PŘÍČINÁCH SMRTI	132
4. DOKLADY MUMIFIKACE TĚL KRÁLŮ	133
5. ZÁVĚREM	133
II. LUCEMBURKOVÉ NA ČESKÉM TRŮNU	135
NÁSTUP LUCEMBURKŮ NA ČESKÝ TRŮN	137
TĚLESNÉ POZŮSTATKY ČESKÝCH LUCEMBURKŮ	139
1. POHŘBY ČESKÝCH LUCEMBURKŮ	139
2. ANTHROPOLOGICKO-LÉKAŘSKÝ PRŮZKUM ČESKÝCH LUCEMBURKŮ	141
1. Jan Lucemburský, desátý český král	143
1.1. Jan Lucemburský a jeho rodina	143
1.2. Smrt krále Jana a jeho pohřeb	146
1.3. Pohnuté osudy Janových pozůstatků	148
1.4. Hrob Jana Lucemburského	149
1.5. Antropologicko-lékařský průzkum	151
1.5.1. Autenticita Janových pozůstatků	152
(Demografická data krále Jana, Dědičné znaky na kostě, Podpůrné ukazatele, Sérologie ABO)	
1.5.2. Mumifikace králova těla	154
(Výjmutí srdce, Konzervace těla)	
1.5.3. Kosterní pozůstatky	156
1.5.3.1. Lebka	156
(Zachovalost, Antropologická charakteristika lebky, Metrika, Popis mozkovny, Podoba krále Jana)	
1.5.3.2. Postkranální skelet	159
(Mumifikované tkáně, Dochované části skeletu)	
1.5.3.3. Janova slepota	160
1.5.3.4. Zdravotní stav a příčina královny smrti	161
1.6. Závěrem	163
2. Karel IV., jedenáctý český král	165
2.1. Karel IV. – poloviční Přemyslovec	166
2.2. Osudy tělesných pozůstatků Karla IV.	168
2.3. Exhumace kosterních pozůstatků	169
2.4. Antropologicko-lékařský průzkum pozůstatků Karla IV.	169
2.4.1. Zachovalost pozůstatků	171
2.4.2. Autenticita pozůstatků	171
(Demografická data, Podoba Karla IV., Dědičné znaky na kostě, Sérologie ABO)	
2.4.3. Balzamace těla Karla IV.	172
2.4.4. Tělesné vlastnosti Karla IV. podle současníků	173
2.4.5. Výpověď kosterních pozůstatků Karla IV.	177
2.4.5.1. Lebka Karla IV.	177
2.4.5.2. Chrup Karla IV.	178
(Morfolgie čelistního aparátu Karla IV., Metrika čelisti Karla IV., Velikost zubů Karla IV., Stomatologický nález, Horní čelist, Dolní čelist, Sledované ukazatele; Ortodontický nález, Rentgenocefalometrická analýza lebky Karla IV., Závěrem)	
2.4.5.3. Podoba Karla IV.	185
2.4.5.4. Postava Karla IV.	187

(Výška postavy, Tělesné proporce, Držení těla)	
2.4.5.5. Zdravotní stav Karla IV.	188
(První vážné Karlovo onemocnění – r. 1350, Druhé nebezpečné Karlovo onemocnění – r. 1371, Karlova chronická dna, Karlovo oční onemocnění, Traumatologie u Karla IV., Zlomenný v orofaciálním skeletu, Anomální utváření kloubních výběžků mandibuly, Změna tvaru kloubních jamek, Fraktura bradové části mandibuly, Změna skusu, Úraz páteře, Sečné poranění obličeje, Tupá poranění lebky a obličejové kostry, Zranění dlouhých kostí končetin, Příčina smrti Karla IV.)	
2.5. Závěrem	197
3. Václav Lucemburský, (Václav I. Český)	199
Rodina Karla IV.	202
KRÁLOVSKÁ HROBKA V CHRÁMU SV. VÍTA	202
1. KRÁLOVSKÁ HROBKA A POHŘBY V NÍ	202
(Původní hrobka, Nová královská hrobka, Nynější úprava královské hrobky)	
2. RAKVE S POZÜSTATKY ČLENÜ RODINY KARLA IV.	206
3. ANTROPOLOGICKO-LÉKAŘSKÝ VÝZKUM POZÜSTATKÜ ČLENÜ RODINY KARLA IV.	209
(Stanovení demografických dat, Dědičné vazby, Přisuzování pozüstatkü jednotlivým osobnostem)	
Manželky Karla IV. a Václava IV.	214
4. Blanka z Valois (1316–1348), první manželka Karla IV.	216
4.1.1. Kosterní pozüstatky	216
4.1.1.1. Lebka	216
4.1.1.2. Chrup	216
(Ortodontický náález, Detailní popis jednotlivých zubü, Horní čelist, Dolní čelist)	
4.1.1.3. Postkranialní skelet	218
4.1.2. Závěrem	218
5. Anna Falcká (1329–1353), druhá manželka Karla IV.	219
5.1.1. Kosterní pozüstatky	219
5.1.1.1. Lebka	219
5.1.1.2. Chrup	219
(Ortodontický náález, Detailní popis jednotlivých zubü, Horní čelist, Dolní čelist)	
5.1.1.3. Postkranialní skelet	221
5.1.2. Závěrem	221
6. Anna Svidnická (1339–1362), třetí manželka Karla IV.	222
6.1.1. Kosterní pozüstatky	222
6.1.1.1. Lebka	222
6.1.1.2. Chrup	222
(Ortodontický náález, Detailní popis jednotlivých zubü, Horní čelist, Dolní čelist)	
6.1.1.3. Postkranialní skelet	224
6.1.2. Závěrem	224
7. Eliška (Alžběta) Pomořanská (1347?–1393), čtvrtá manželka Karla IV.	225
7.1.1. Kosterní pozüstatky	225
7.1.1.1. Lebka	225
7.1.1.2. Chrup	225
(Ortodontický náález, Detailní popis jednotlivých zubü, Horní čelist, Dolní čelist)	
7.1.1.3. Postkranialní skelet	227
7.1.2. Závěrem	228
8. Johana Bavorská (1356–1386), první manželka krále Václava IV.	229
8.1.1. Kosterní pozüstatky	229
8.1.1.1. Lebka	229
8.1.1.2. Chrup	229
(Ortodontický náález, Detailní popis jednotlivých zubü, Horní čelist, Dolní čelist)	
8.1.1.3. Postkranialní skelet	231
8.1.2. Závěrem	231
9. Femina ignota v rakvi královen	232
9.1.1. Kosterní pozüstatky	232
9.1.1.1. Lebka	232
9.1.1.2. Chrup	232
(Ortodontický náález, Detailní popis jednotlivých zubü, Horní čelist, Dolní čelist)	
9.1.1.3. Postkranialní skelet	234
9.1.2. Závěrem	234
Ženy v životě a politice Karla IV. (J. Spěvák)	235
Synové Karla IV.	240
10. Václav IV., dvanáctý český král a král římský	241
10.1. NAROZENÍ A OTCOVA VÝCHOVA NÁSLEDNÍKA TRÜNU	241
10.2. VÝVOJ OSOBNOSTI KRÁLE VÁCLAVA IV.	243
10.3. ZDRAVOTNÍ STAV A SMRT KRÁLE VÁCLAVA IV. PODLE HISTORICKÝCH ZPRÁV	245
10.4. ANTROPOLOGICKO-LÉKAŘSKÝ PRÜZKUM POZÜSTATKÜ VÁCLAVA IV.	248
10.4.1. Zachovalost pozüstatkü	248
10.4.2. Autenticitä pozüstatkü	249
(Sérologie ABO, Demografická data, Dědičné znaky)	
10.4.3. Tělesné vlastnosti Václava IV.	249
10.4.3.1. Lebka Václava IV.	249
10.4.3.2. Chrup Václava IV.	251
(Zachovalost a úplnost chrupu, Stomatologický náález, Zachování a popis zubü, Horní čelist, Dolní čelist, Zubní abrazie, Ortodontický náález)	
10.4.3.3. Podoba Václava IV.	253

10.4.3.4. Postkraniální skelet	254
10.4.4. Závěrem	256
11. Zikmund Lucemburský, třináctý český král, král uherský a císař římský (ZDRAVOTNÍ STAV ZIKMUNDA LUCEMBURSKÉHO, SMRT CÍSAŘE ZIKMUNDA, FYZICKÁ CHARAKTERISTIKA A PODOBA CÍSAŘE ZIKMUNDA)	
12. Jan Zhořelecký, vévoda zaháňský	260
12.1. HISTORICKÁ OSOBNOST JANA ZHOŘELECKÉHO	260
12.2. ANTROPOLOGICKO-LÉKAŘSKÝ PRŮZKUM POZŮSTATKŮ JANA ZHOŘELECKÉHO	261
12.2.1. Zachovalost pozůstatků	261
12.2.2. Autenticita pozůstatků	261
(Sérologie AB0, Demografická data, Dědičné znaky)	
12.2.3. Tělesné vlastnosti Jana Zhořeleckého	262
12.2.3.1. Lebka Jana Zhořeleckého	262
12.2.3.2. Chrup Jana Zhořeleckého	264
(Zachovalost a úplnost chrupu, Vypovídající nálezy chrupu, Rentgenocefalometrická analýza)	
12.2.3.3. Postkraniální skelet	264
12.2.3.4. Toxikologické vyšetření na obsah arzenu	265
12.2.4. Závěrem	265
Děti Karla IV.	266
13. Dítě A (kralevic Václav)	268
(Zachovalost pozůstatků, Věk dítěte, Antropologická charakteristika, Sérologie AB0, Závěrem)	
14. Dítě B (Karel Lucemburský)	271
(Zachovalost pozůstatků, Věk dítěte, Antropologická charakteristika, Sérologie AB0, Závěrem)	
15. Dítě C (Jindřich Lucemburský)	273
(Zachovalost pozůstatků, Věk dítěte, Antropologická charakteristika, Sérologie AB0, Závěrem)	
16. Dítě D (Ignotus)	276
(Zachovalost pozůstatků, Věk dítěte, Antropologická charakteristika, Sérologie AB0, Závěrem)	
17. Dítě E (novorozenec Anny Svidnické)	278
Závěrem	278
Pohřby neznámých osob z rakve Jana Zhořeleckého	279
18. Markrabě Prokop Lucemburský	280
18.1. OSOBNOST PROKOPA LUCEMBURSKÉHO	280
18.2. POHŘEB MARKRABĚTE PROKOPA A MARKRABĚTE JOŠTA	283
18.3. ANTROPOLOGICKO-LÉKAŘSKÝ PRŮZKUM POZŮSTATKŮ PROKOPA LUCEMBURSKÉHO	286
18.3.1. Zachovalost pozůstatků	286
18.3.2. Autenticita pozůstatků	287
(Demografická data, Dědičné znaky na kostě, Sérologie AB0, Vyloučení otravy markraběte arzenem)	
18.3.3. Tělesné vlastnosti Prokopa Lucemburského	287
18.3.3.1. Lebka Prokopa Lucemburského	
(Zachovalost, Morfológická charakteristika)	
18.3.3.2. Chrup Prokopa Lucemburského	289
18.3.3.3. Postkraniální skelet	289
18.3.4. Tělesné vlastnosti a zjev Prokopa Lucemburského	293
18.3.5. Zdravotní stav markraběte	293
18.3.6. Závěrem	293
Přínos antropologicko-lékařského průzkumu pozůstatků českých Lucemburků ..	294
1. AUTENTICNOST POZŮSTATKŮ	294
2. STANOVENÍ DEMOGRAFICKÝCH DAT	294
3. MORFOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA KOSTERNÍCH POZŮSTATKŮ	294
4. KRANIOFACIÁLNÍ MORFOLOGIE ČLENŮ KARLOVY RODINY	294
5. DĚDIČNÉ VAZBY MORFOLOGICKÝCH ZNAKŮ	298
6. PODOBA ČLENŮ RODINY KARLA IV.	299
7. STANOVENÍ SÉROLOGICKÝCH VLASTNOSTÍ AB0 SYSTÉMU	299
8. SŇATKOVÁ POLITIKA LUCEMBURKŮ, JEJÍ PŘEDPOKLADY A VÝZNAM (J. SPĚVÁČEK)	300
9. VĚK ČLENŮ RODINY KARLA IV. V DOBĚ NAROZENÍ A ÚMRTÍ DĚTÍ	302
10. PŘÍNOS STUDIA	303
Literatura	327
Seznam ilustrací a tabulek	330
1. SEZNAM ILUSTRACÍ	
2. SEZNAM TABULEK	
3. SEZNAM METRICKÝCH TABULEK	
4. SEZNAM OBRAZOVÝCH TABULÍ	
ATLAS KOSTERNÍCH POZŮSTATKŮ KRÁLOVSKÝCH PŘEMYSLOVCŮ A ČESKÝCH LUCEMBURKŮ	337
Poznámka nakladatele	553